

YABANCILAŞMA

Hazırlayan; Onur Yucel

Devrimci Cephe Eğitim Dizisi-5

KAPİTALİST TOPLUMDAKİ YABANCILAŞMADAN DEVRİMCI ÖRGÜTLEMELERDEKİ YABANCILAŞMAYA

Marks'a göre "insan gerçek cismani" tüm doğa güçlerini içinde taşıyan doğrudan doğruya doğa varlığıdır. Eylemde bulunabilen bir doğa varlığıdır. Bu güçler onda, yetenek ve yatkınlıklar olarak, güdüler olarak vardır. Onun güdülerinin nesnelere, onun dışında ve ondan bağımsız olarak vardır. Fakat bu nesnelere, onun gereksinimleri için vardır. Güçlerini hareket geçirmek için vardır. Teşvik etmek için vardır"

İnsan kendi yaşam faaliyetini kendi iradesinin ve bilincinin, nesnesi yapar. İnsan bilinçli bir yaşam faaliyetine sahiptir. Bilinçli yaşam faaliyeti, insanı hayvanın yaşam faaliyetinin ayırır. İnsanın özü ile eylemi organik olarak birbirine bağlıdır. Bu öz, tek tek bireylere bağlı bir soyutlama değil, tersine tüm toplumsal ilişkilerin bütünüdür.

Burada mevcut toplumsal ilişkilerin insanı yabancılaştırdığı ve bu yabancılaşmanın insanın kendi özünü ve eylemini sadece meta fetişizmi üzerine oturttuğunu, insani olan erdemlerin, ahlakın ve kenara bıraktırıldığını görmekteyiz.

Meta üretimi koşullarında, yani hakim olan üretim ilişkisinin kapitalist üretim ilişkisi olduğu koşullarda, toplumsal ilişkilerde metalaşır, nesnelleşir. Bu nesnelleştirme meta fetişizmidir. Öyle ki bu meta fetişizmi, kapital fetişizmi insan üzerinde despotik bir güç olma yönünde gelişir.

Sonuçta yabancılaşma kavramı belli tarihsel koşullar altında, emeğin ürünlerine yabancılaşması kavramıdır. Ve bu noktada emeğin ürünü belli bir nesnede sabitleşen nesnelleşmiş iştir. Kapitalizm, emeğin kendine yabancılaşmasını, maddi boyutlarıyla sınırlı tutmuyor. Bunu ahlaki boyutlarda da gerçekleştiriyor. Bu yabancılaşma kendini en açık bir biçimde ahlaki değerlerin aşınmasında ortaya koyuyor. Bireyciliği, çıkarıcılığı, sahtekarlığı ve fırsatçılığı oluşturan kapitalist sistem, toplumun içinde çürüme ve yozlaşmanın yayılmasını sağlıyor.

Kısaca giriş yaptığımız yabancılaşma kavramını, tarihsel olarak, felsefi ve toplum bilimi açısından, insanlar üzerindeki etkileriyle birlikte daha derinlemesine açmak istiyoruz.

YABANCILAŞMA

Hegel'de ortaya atılıp geliştirildiği varsayılan yabancılaşma kavramı asıl olarak Hegel'den önce 1789 da Fransa'da Feodalizme karşı yapılan Burjuva Demokratik Devrimin düşünürlerinden John Jack Rossaeu düşüncelerinde somutlaşmıştır.

Roussaeu'nun anlayışına göre, insanlar eşit doğar, eşitsizlik sonradan olunur. İnsanların görevi ise, bu eşitsizliği ortadan kaldırıp, eşitliği tekrar sağlamaktır. "Ayrıca bir halk milletvekilleriyle temsil edilince, kendi toplu yaşayışına yabancılaştığını ve halk olmaktan çıktığını" belirlemiştir. Yine bu anlayışa göre, topluluk bir hükümetin aracı olamazdı. Olunca kendi içinde kendine yabancılaşırdı.

Kısaca yabancılaşmayı yukarıdaki biçimiyle tanımlayan Roussae kavramı toplum bilimi açısından ele almıştır. Hegel ve Marks ise kavramı özellikle felsefi açıdan ele alarak toplum bilimi açısından da inceleyip geliştirmişlerdir.

Kavramın özü, dünyanın(doğanın, nesnelere, başkalarının, kendisinin) insana yabancılaşmış olduğu düşüncesidir. Buna göre, insanın kendisini kendi edimlerinin öznesi olarak, yeni düşünen, duyan, seven-bir kişi olarak değil, kendi güçlerinin dışlanmış aşılımlarının objesi olarak algılıyor o, kendisiyle ancak yarattığı ürünlere kendisini teslim ederek ilişki kurabiliyor. Bu da onu yalnızlaştırıyor, yabancılaştırıyor. Diğer bir yanı sıra insan kendi adımlarının kendi, dışındaki güçlerin yönlendirmesine ve denetimine bırakmaz zorunda kalışı biriyeye yalnızlaştı-

ıyor ve özgürlüğünü elinden alıyor. Özgürlüğü elinden alınan birey, yığınlar içinde bir başına kalıyor.

Kısaca özünü verdiğimiz kavram, Hegel'de idealist felsefe temelinde ele alınmaktadır. Hegel'e göre, nesnel dünya tinin yani ruh ve bilincin bir yadsınması olarak vardır ve bu noktada da yabancılaşma kendi kendine oluşmaktadır. Bu yabancılaşma kendi özüne yabancılaşarak doğa varlığı olarak dışlamasını... onu kendisine yabancılaşma durumunda olan insanda gördüğünü ve tarih sürecini tanrının kendisine dönüşü olarak kabil ettiğini ayrıca insanlık tarihini de insanlığının yabancılaşması tarihi olduğu düşüncesini ortaya koymuştur.

Feuerbach ise, Hegel'i baş aşağı çevirerek, tanrı belli güçlerin sahibi olan insandır ve kendi dışındaki bir varlığı aktarılmış olan insancıl güçleri temsil etmektedir. Bu nedenle, insan kendi öz güçleriyle ancak tanrıya taparak ilişki kurar ve tanrı ne kadar zengin ve güçlü olursa insan o denli zayıflar ve yoksullaşır diyerek, insanın yabancılaşmasını ortaya koymuştur.

Yabancılaşma kavramı asıl olarak Marks'ta anlaşılmıştır. Marks bir çok konuda Hegel ve Feuerbach'tan yani dinsel yabancılaşmadan, emekte yabancılaşmaya geçmiştir. Ve dinsel yabancılaşmaya, koşut olarak kavramı iş bölümünü doğa ve özel mülkiyetin doğuşuyla ilişkilendirerek şu şekilde ele almıştır.

“İnsan iş ve eylem varlığıdır. Eylemde bulunan, iş yapan bir insan bu etkinliğini ürün olarak dışlaştırır. Ama bu dışlaştırma özel mülkiyete dayalı bir sistemde somutlaşıyorsa, o zaman kendi etkinliğinde kendini dışlandırmış olur ve insanın özü kendine ters düşer ve yabancılaşır.” Kısaca yabancılaşmanın özünü bu şekilde açıklayan Marks, özellikle kapitalist toplumda, meta üretimi koşullarında, emek gücünü satan işçinin emeğine, emek ürününe yabancılaşmasının üzerinde durmuştur.

“İşçi ne kadar üretir ve ürettiklerinin, gücüyle yaygınlığı ne denli artarsa, o denli yoksullaşır. Bütün sonuçlar işçinin emeğinin ürünüyle yabancı bir obje olarak ilişki kurması olgusundan doğar.”

İnsan kendisine ait olan değerleri tanrıya yüklediği ölçüde kendisini yoksullaştırır. Kendinde pek bir şey kalmaz anlayışıyla yabancılaşmayı açıklayan Feuerbach'a koşut olarak yoksullaşmaya ve yabancılaşmayı ele alışı şu noktadadır.

“İşçinin kendi ürettiğine yabancılaşması aynı zamanda onun dışına özerk bir güç olarak ona karşıt şekilde duran bağımsız bir varlıktır da. Ayrıca işçinin objeye vermiş olduğu yaşam kendisini ona karşı yabancı ve düşman bir güç olarak ortaya koyar.

Yabancılaşma yalnız sonuçta değil üretim sürecinde, üretim etkinliğinin kendisinde görülür. Yabancılaşmış emekte insanın özgür ve bilinçli etkinliği yabancılaşmış bir etkinin şeklinde ortaya çıkar. Böylece yaşamın kendisi, yaşamın ancak bir aracı olarak görünür. Kısaca yabancılaşmış emek, insanın tüm yaşamı ve aynı zamanda tür özelliği olarak, düşünsel doğasını yabancı bir varlığa ve kendi bireysel varoluşu için bir araca dönüştürür. İnsanı kendi bedenine, dış doğaya, kendi düşünsel ve insansal yaşamına yabancılaştırır. İnsanın emeğinin ürününde kendi yaşam etkinliğine ve tür yaşamına yabancılaşmasının kaçınılmaz sonucu da insanın öteki inançlara yabancılaştırılmasıdır. Buradan da her insanın öteki insanlara yabancılaştığı ve öteki insanlardan her birinin de insansal yaşamı da aynı şekilde yabancılaştıkları anlamına gelir.

Bu bağlamda yabancılaşma bir hastalıktır. İnsanın hastalığıdır. Zorunlu olarak iş bölümünün başlangıcı ile başladığından ilkel komünal toplumu aşmış olan toplumların hastalığıdır. Kendini en ağır işçi sınıfında göstermesine karşın, toplumun hemen her kesiminin, herkesin çektiği bir hastalıktır.

Yabancılaşmış hastalıklı birey yaşamın her alanını birbirinden bağımsız değerlendirir. Onun

için ekonomik alanla ahlaksal alan ayrı değerlendirilir. Bu yanıyla her birey başkaları üstünde bir güç kurmak ister ve kurduğu bu yabancı güçle kendi bencil gereksinimlerinin doyumuna ulaşmaya çalışır.

Öz itibariyle, yabancılaşma tüm insansal değerleri, yozlaştırıp, saptırır. Ekonomik etkinlikleri ve özlerindeki ve özlerindeki, kazanç, çalışma, tasarruf ölçülük vb. değerleri yaşamım biricik değerleri kılarak, insanlığın gerçekten ahlaksal olan değerlerini, vicdani, erdemi, vb. zenginlikleri geliştirmekte başarısızlığa uğrar. Onun için asıl olan sahip olma ve kullanma duygusudur. Dünya ile olan ilişkisi de bu duyguları sayesinde oluşur ve yine hakim olan bir mantıkta sen ne kadar az sen olursan, insansal yaşamını ne kadar az dile getirirsen o kadar çoğuna sahip olursun.

İnsanın özünü tahribata uğratan ve insanın ahlaksam ve manevi dünyasını da yok eden yabancılaşma, insanda yürek yabancılaşmasının yaşamını en üst boyuta getirir. Yüreği yabancılaşmış insan hiçbir zaman etkin biçimde sevmeye özelliği gösteremez. Yine kendi içindeki büyüklüğü çemberi kırıp, kuşatılmışlıktan kurtulabilmek için, dışarıya çıkma ve bir başkasıyla başkalarıyla her açıdan tek varlık olup, onlarla özdeşleşmeyi yaşayamaz. Sevginin hiçbir biçimine rastlamak mümkün değildir. Tek sevgi vardır onun için, o da maddiyata duyduğu sevgidir.

Düşünsel anlamda da bireyleri direkt etkiler yabancılaşma. Düşünce yabancılaşması ortaya çıkar. Kendi düşünce etkinliği yoktur yabancılaşmış insanın. Çoğu kez bir şeyler aracılığı ile düşünmüş olduğu halde düşüncelerin kendi düşünce etkinliği olduğu yanılsamasına kapılır. Gerçekte ise mevcut olan hakim üretim ilişkilerinin toplumda, insanda yaratmak istediği ve kendi oluşturduğu düşünce sistematigine bağlı olarak, onun etkisi altında kalarak düşünür. Yani kendi düşüncesi yoktur. Kamuoyunun putlaşıp medyaya, iktidara ya da siyasal bir lidere (burjuva partilerine) aktarmıştır. "Düşüncelerini" onların kendi düşüncelerini dile getirdiğine inanmaktadır. Oysa bunların hepsi bir yanılsamadır. Ve kendilerine ait olmayan ve bilinçli olarak, sistemin kalıcılığın hizmet için yaratılmış egemen sınıfların düşüncesidir. Yüreğin düşüncesine emeğine yabancılaşmış birey bir bütün olarak toplumda kendi kimliğini yaşayamaz. Yabancılaşan birey kendisine özgü duygu ve düşünce işlevlerini dışındaki bir objeye aktarmış olduğu için artık kendisi değildir ve onda hiçbir kimlik duygusu yoktur. Bu noktada kişi kendi içinde bir parçalanmışlık yaşar. Bu parçalanmışlığın doğurduğu sonuç ise, bireyin kendine ait olan şeyleri isteme özelliği göstermemesi ya da istencinin zayıflamasıdır. Sonuç itibariyle, yabancılaşmanın kaynağı olan özel mülkiyet hiçbir zaman özgürlüğün kaynağı değildir, olamaz da... özel mülkiyen insanları yalıtır birbirlerinin karşısına koyar. Bu koşullarda insan kendisini yitmiş ve yıkılmış hisseder. İnsanın doğasında olan özgürleşmeyi yok eder.

İlişkilerin, yaratıcılığın, sevginin, dostluğun dahi şeyleşmesi, birer objeye dönüşmesi, insanların bu yapıya tepki duymasına ve onu değiştirip dönüştürerek/ yenileyerek insanlaştırmaya, bu hastalıktan kurtulmaya yöneltmektedir.

Kapitalist toplumun bu hastalığı yani yabancılaşma ancak ve ancak sosyalizmle yenilecektir. Tarihin bilinçli öznesi olan insanın bu kimliğine uygun duruma geldiği, kendisine kendi güçlerinin öznesi olarak kavrayıp nesnelere ve koşullara olan bağlarından kurtulduğu bir toplum biçimi yarattığında kurtulacaktır. Kendi fiziksel varoluşlarını sürdürmek için zorunlu olmayanları yattıklarında çalışmanın gönüllü hale geldiği bir sanat olarak kavrandığında, kendine özgü bir şeyi tüm topluma da aktardığında manevi zenginliklerle donanmış, kendi gerçek kişiliğini bulduğu bir toplum biçimi olan sosyalizmde insanlık bu hastalıktan kurtulacaktır.

DEVRİMCİ ÖRGÜTLENMELERDE YABANCILAŞMA

Kapitalist toplumun yaratmış olduğu yabancılaşmayı yaşayan birey, kendi insansal özünü ve eylemini gerçek anlamıyla yaşayabilmek, bunu tüm insanlığı yayabilmek ve yaşatabilmek ereğiyle devrimci mücadele saflarına, devrimci örgütlenmelere katılmıştır. Ancak devrimci örgütlenmelerdeki kişilikler de, güncel ilişkiler, değer yargıları içinde gelişen toplumsal sürecin bu sürecin yaratmış olduğu çelişki ve çatışmaları sınıf ilişkilerindeki değişimlerin ve bunun sosyal yaşama etkilerinin dışında değerlendirilemez.

Sistemin yabancılaştırdığı ve topluma bugüne kadar nesne olarak yaşayan insan insanlığını yeniden kazanıp, nesne olmaktan çıkma ve tarihin yaratıcısı bir özne olma, yani insanlaşma istemiyle mücadele içine girer. Ve bu mücadele sonucu, özgürleşmiş, yetkin ve yaratıcı bir insan olacaktır. Yeni insan olacaktır. Bugünden kendi içinde yarattığı, yarına da taşıyacağı yeni bir yaşamın ilişkilerini değerlerinin yaratımında yer olan kendi etkinlikleriyle yer alan insan olacaktır.

Mücadele içinde yeniden doğarak özgürleşecektir. Ve yeni insan bu doğumdan çıkacaktır. Varlığının sürekliliği de ezen, ezilen sömüren sömürülen çelişkinin çözülmesiyle, yani tüm insanların insanlaşmasıyla mücadelesinin süreklileşmesiyle olanaklı olacaktır. Yine diyalektik bir ilişki içinde, bu çelişkinin çözümü, bu mücadeleyi sürdüreceği yeni insan yaratma çabasından doğacaktır.

Bireyler, kendi başlarına bu çabanın içinde olamazlar. Çünkü tek başlarına ne kendilerin ne de toplumu özgürleştiremezler. Bu ancak ve ancak örgütlü bir güçle örgütlü gücün vereceği mücadeleyle başarılacaktır.

Yaşamı, dünyayı, insanı değiştirme yeniyi güzeli yaratma mücadelesi ancak devrimci bir örgütlenmeyle başarılacaktır. Devrimci ilkelerle, M-L ilkelerle donanmış bir örgüttür bunu başarabilecek.

Sosyalizmin yanlış uygulamalarının yarattığı olumsuzluklarla, sosyalist ülkelerdeki dağılımlar, çökmeler, tıkanma noktasındaki emperyalist sistemin ideolojik-politik-ekonomik boyutta yeni arayışlara girmesine, kendisini yeniden üretmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, kitlelere, tüm araç ve olanaklarını kullanarak, sosyalizmin bitip tükendiğini, insanlık için artık bir kurtuluş yolu olmadığını ideolojik bombardımanla empoze ederek, kitlelerde devrime ve sosyalizme olan güveni azaltma ve yok etme faaliyetleri içine girmiştir. Ve bu noktada istediği başarıyı da elde etmiştir. Kitleler bundan etkilenerek, özellikle de devrim ve sosyalizme mücadelesi içinde olan devrimci örgütlenmelere yönelik duydukları güveni kaybetmişlerdir.

Bu bağlamda, hem devrimci örgütlenmelerin de yaşanan süreçten etkilenmesi, hem de kitlelerde varolan güvensizlik sonucu, örgütlenmelerin gerçek hedeflerinden, devrim ve sosyalizm hedefinden uzaklaşarak varlıklarını sürdürebilme "faaliyetleri" içine girmişlerdir. Bu faaliyetlikler örgütlenmeleri kendileri olmaktan çıkarıp, başka bir kimliğe büründürmüştür. Bu örgütlenmeler, ekonomizmden, dogmatizmden mistizme, popülizmden pragmatizme kadar uzanan bir çizgi üzerinde yol almış ve örgütlenmelerini devrimci olmayan ilke ve anlayışlara göre şekillendirmişlerdir. Güç olmak politikalarının tek amacı haline gelmiştir. Her şey herkes buna hizmet eder durumdadır. Bu anlayışın varlığı ise, olması gereken niteliği, amacı kaybettirmiştir. Varılmak istenilen hedefle mevcut durumları arasında tam bir uyumsuzluk, çelişki söz konusudur. Bu uyum olmayınca da değişme değiştirme dönüştürme dinamikleri da yani devrimci olma özellikleri de kaybolmuş durumdadır.

Özellikle örgütlenme anlayışlarında iflas etmiş olan revizyonistlerin örgütlenme anlayışı, ilkeleri hakimdir. Ben-merkezci, tasfiyeci, statükocu hantal bir anlayıştır hakim olan anlayış.

Bu anlayışı yok edebilmek için mevcut sorunların, ideolojik-politik kaynaklarına inmek, örgütsel olarak da bütünlüklü bir yenilenme sürecine girmek gibi bir sorumluluk taşımayan örgütlenmelerin bundaki amacı “varolanı” da kaybetme korkusudur.

Yeni, güzeli, geleceği yaratma mücadelesinde bir araç olması gerekirken, örgütlenmeler bugün kendi başına bir amaç haline dönüşmüşlerdir. Kısacası mevcut örgütler örgütlenme kitleleri mücadeleye çekmenin onlarla birlikte devrimi örgütlemekten gelecek toplumun sosyal, siyasal pratiğini, ilişkilerini örgütlenme aracı olmaktan çıkmış..., marjinal ve kastlaşmış bir hale gelmişlerdir. Bu durumun yaratmış olduğu sonuç ise, mevcut örgütlerin, M-L canlı kılavuzluğunda değişen ekonomik, sosyal ve siyasal koşullara uygun politikalar, araçlar ve olanaklar düzeyinde daha da yetkinleşme bilincinin yok olmasıdır. Ki bu da devrim ve sosyalizm mücadelesinin stratejisinin evrensel yönünü tarihsel sınıfsal ve konjonktürel sürecin getirdiği özgünlükleri diyalektik ilişki içinde yeniden üretilmesinin önünü tıkamış ve geleceği kuşkulu duruma düşmüştür.

Yaşadığımız konjonktürel süreçte, insanlık tam bir geleceksizleştirilme tehlikesi içindedir. Ve bu tehlikeyi yaşayan insanlığın her zamankinden fazla umuda ihtiyacı olduğu açıktır. Umut-suzluğun, karamsarlığın dört bir yanı kuşattığı bu süreçte kendini yenilemeyen, iç devrimini sürekli kılmayın, ben-merkezci, tasfiyeci ve statükocu anlayışların hakim olduğu örgütlenmeler tam bir tıkanıklık içine girerek, halkın umuduna, karamsarlığına çare olabilecek konumdan çıkmışlardır. Bu tıkanıklık içine de yeni, değişimi, dönüşümü değil, mevcut statükoyu sürdürebilme arayışına giren örgütlenmeler, paramparça ve darmadağınık durumda, belirsizliğin şekilsizliğin hakim olduğu bir süreç içine girmişlerdir.

İşte bu noktada, bu durum tüm devrimci değerleri dışlamış, mevcut statükonun sürekliliğinin sağlanması için, devrimci olmaya, insanı olmayan geri “değerler”, “gelenekler” ve bir bütün olarak devrimci olmayan anlayışlar yaratılmıştır. Bu anlayış, gerek örgütün gerekse de örgütlenmenin bünyesinde bulunan her şeyin, herkesin hücrelerine kadar nüfuz etmiştir.

Tüm bu nedenlerden dolayı halka yabancılaşmış olan bu örgütlenmeler ve örgütlenmelerin bünyesinde örgütüne, yoldaşına, doğal olarak kendine yabancılaşmış bireylerin varlığı söz konusudur. Yabancılaşmanın yaşandığı bu noktada, araştıran, sorgulayan, eleştiren, inisiyatif sahibi yaratıcı, üretken, değiştirip dönüştüren yani devrimci bir insanda olması gereken özellikler kaybolmuş, yerini karşı çıkmayan her söyleneni dogmatik bir tarzda kabullenen, boyun eğen, olaylara sorunlara mekanik bir tarzda yaklaşan, düşünmeyi bir kenara bırakarak düşünme tembelliği içinde tam bir konformist mantıkla davranan insanlara bırakmıştır.

Kendisini ve toplumu özgürleştirme isteğiyle devrim mücadelesine giren birey özne olamadan özgürleşmeden yeniden bir nesne durumuna düşmüştür.

Bütün örgütlenme çalışmalarında bireye ihtiyaç olduğu, ideoloji ve politikaların insanlar tarafından yaşama geçirileceği bir gerçektir. Ve devrim bazılarının öne sürdüğü gibi tek başına kolektif iradeyi, kolektif inisiyatifi oluşturmak-değil, bununla birlikte insanın bireysel olanaklarını da özgürlüğe kavuşturmadır. Bireysel olanakları özgürlüğe kavuşmuş insan kolektif iradeyi, kolektif inisiyatifi yaratabilecek insandır. Birbirinin karşısında olmayan bu ikili durum, diyalektik bir iradi bütünlük içindedir. Biri olmadan diğeri olmaz.

Kolektivizm bir yaratma, yapma, kurma sürecinde ortak üretimdir. Bu üretimin işleyiş ve kurallarıyla canlı bir olgu halinde yaşanmasıdır. Bu üretimin düşünceden pratiğe kadar geniş bir çerçevede ele alınmasıdır. Kolektivizm kendini yenilemenin birincil nedenidir. Devrimci mücadele bunun üzerinde şekillenir. Kısacası düşünsel planda dünya görüşümüzün temel sosyalist ve sınıfsız bir toplumun samimi ve M-L bir örgütün üretim, eğitim ve denetim biçimidir. Ve en önemli kıstas ve sonucu da özgüvenidir. Kolektivizmi örgütsel işleyiş ve ilişki-

lilerinde yaşayamayan birey kendine olan özgüvenini kaybederek mevcut örgütlenme içinde sadece “birileri”nin üretimini pratikte uygulayan, yaratma ve inisiyatif koyabilme özelliklerinden yoksun, eleştirmeyen araştırmayan, sorgulamayan düşünmeyen boyun eğen insanlar konumuyla kendi içlerinde bir parçalanmışlık yaşar hale gelirler.

Devrimci sürece, dönüşümün, dönüştürmenin, özneleri olarak giren insanlar, bu yanlarını daha da geliştirerek pekiştirmelidirler. Bunun sağlanabilmesi için eleştirel düşünme en önem kıstastır. Eleştirel öz eleştirel düşünmenin olmadığı zeminde bürokrasinin boy vermesi, hantallaşma ve sekterizmin doğması kaçınılmazdır. Eleştirel özeleştirel düşünme, devrim mücaadesi içinde en önemli eylem olması gerekirken, örgütlenmelerin içinde işleyişinde bunun önü tıkanmış durumdadır. Eleştirel bakış kendini, yaşamı yenilemenin en önemli aracıyken, bu bakışı yaşamının bir parçası haline getiremeyenler için varolan her şey, gelişme ve değişime yönünde enerji inisiyatif harcamayan birer statükodan, kendi iradesinin pasifleştirdiği birer “dış varlık” tan, “nesne” den başka bir şey olmayacaktır. Varolan durumu olaylara hep olduğu gibi kabul etmek, değişmez gözüyle bakmak, kendinin, olayların gelişmeye, değişmeye zorlanan yönlerini aramamak, ”bilinçli insan” niteliğiyle bağdaşmadığı gerçeğiyle baktığımızda en önemli insan edimi olan – bilinçlerin örgütlenmeler içinde dumura uğratıldığını söylememiz abartı- olmayacaktır.

Bilincin tek yanlı olarak sadece okunanın öğrenilenin benimsenip yaşama geçirilmesi olmadığı ve bu yanın değişme ve gelişmenin önünü aşmada küçük bir parça olduğunu söyleyebiliriz. Oysa bilinç, gerçeklerin çok yanlılığını görebilen, ayırt edebilme, eleştirip, araştırıp, yeniden üretebilme alışkanlığı kazanabildiği ölçüde değişme ve gelişmenin önünü açacaktır.

Bilinçli bir insan ancak özgürleşebilir. İnsanın özgürlüğünün boyutları, onun kendi insan doğasının kendi özünün bir zorunluluğudur ve insanın özü, onun mantıksal düşünme yetisidir ki, bu noktada insanın özgürlüğü düşünme özgürlüğüdür de...

Düşünme özgürlüğünün olmadığı noktada insanın özgürlüğünden de özgürleştirilmesinden de söz etmek doğru değildir. İnsanın düşünme özgürlüğü güvencesi, zemini, tüm insanlığı özgürleştirme hedefiyle mevcut durumda yer alan örgütlenmelerin yaratacağı ilişkilerde, işleyişlerinde olmalıdır. İnsanın özü olan bu durum gönümüz mevcut örgütlenmelerine baktığımızda tam olarak görebildiğimiz söylenemez. Düşünme özgürlüğü hep “birileri” için vardır. Doğal olarak düşünce üretimi de birileri tarafından yaşanılmaktadır. Bu durum ise, ideolojik-politik gelişmenin, yenileşmenin önünü tıkayarak “birilerinin” statükosunu (ideolojik-politik-örgütsel statükosunu) kalıcı kılmaya götürmektedir. Yarıca sürekli olarak bu birilerini ve bunların ürettikleri düşünceleri “en doğru” sayarak da da ötesi kendisinin düşüncesiymişçesine kendisinin etkinliğiymişçesine gibi bir yanılsamayla karşı karşıya kalmaktadır. Gerçekte ise etkin olan “birilerinin düşüncelerini” -ki bu düşünce statükonun kalıcılılaşmasına hizmet eder düşüncedir.- kabul edip dogmatik bir tarzda sahiplenip, onun pratiğine geçirilmesinde “etkin” bir insandır.

Düşünce üretiminde bulunamayan, düşünce özgürlüğü olmayan, sürekli alıcı onumundaki bu insanın kendine güven hissetmesi de mümkün değildir. Ve kendini güvencede hissedebilmesi için de sürekli ve mutlak olarak “birilerine” bağlanmak zorundadır. O birileri olmadan kendisi bir hiçtir. Bu hiçliği yaşamamak, düşünsel gelişini sağlamak ancak, başkaldırma, eleştirme-özeleştirme verme sorgulama niteliğiyle aşılabılırdi. Ne var ki, insanlık tarihinin ilk özgürlük edimi olan bu başkaldırıdır. Statükoyu sarsacak yeni düşüncelerin doğmasına neden olacağı için “yetkiler” bunun “önlemine” alarak, susturmaya, yok etmeye (bugün, fiziki yok etmeye kadar) yönelmişlerdir. Yeni yöntemler, yeni değerleri, devrimci olmayan, insani olmayan yeni anlayışlar yaratılmıştır bu önlemi almak için.

İşti bu noktada da, örgütün kendine olan, ideolojisine-politikasına-örgütlenme anlayışına olan güven ortadan kalkmış, doğal olarak örgütlenmeyi oluşturan, içinde yer alan bireylerde herhangi bir güven kalmamıştır. Örgütsel ilişkilerdeki bu güvensizlik, örgütün içindeki bireyin kendisine yabancılaşmayı yaşatarak özgürleşmenin de, özgürleştirmenin de önünde mevcut örgütlenme anlayışıyla engel olunmuştur.

Özgür yaratılışlarıyla, gelişkin yetenekleriyle gelişmiş, düşünsel ve pratik alandaki üretken bireylerin kolektivitesi üzerinde şekillenen devrimci bir örgüt, devrim sürecinde amacına, hedefine ulaşabilirse doğru bir mücadele hattına sahip olabilir. Bireyler ne denli gelişkin, yetenekli, aktif, üretken ve katılımcı olurlarsa olsunlar özgür tartışma, araştırma ve sorgulama zemini olmayan, eleştiri ve özeleştiri anlayışı ilkesini işleyen mekanizmaların olmadığı, yani düşünme özgürlüğünün olmadığı ve her anında her alanında olması gereken kolektivite içinde yer alamayan birey özgürleşemeyecektir. Özgürlüğün olmadığı yerde de yetkiler otorite baskısı bürokrat ve strateji baskıcı bir işleyişe dönüşecektir.

Yukarıda belirtilenlerin disiplin, “örgüt disiplini” eleştirisi yapıyor anlamı taşımadığını vurgulamak gerekir. Çünkü, özgürlük ve disiplin diyalektik bir uyum içindedirler. Disiplini olmayan bir örgüt devrim mücadelesine bir araç olamaz. Ancak disiplin ve kolektif irade birliği içinde örgüt tartışma zemini, özgürleşme zemini sağlanabilir. Disiplinin olmadığı yerde özgürlük anarşiye dönüşür. Herkesin, her bireyin, kolektif örgüt iradesini çiğneyerek özgürlük adına ilkesiz, kuralsız, her kafadan bir ses çıkması devrim mücadelesine, örgütlenmenin kendisine zarar verecek türden canının istediği davranışlar içine girmesi anarşi zan tavırlara girmesi değildir özgürleşme..

Bir kez daha belirtmekte fayda var. Kolektif yaratılmış devrimci bir örgüt iradesinin oluşturduğu özgür bir zeminde, özgür tartışma ortamında bireylerin aktif ve demokratik katılımıyla, inisiyatifi ve öz disiplini gelişkin bireylerin kolektivitelerinin işlediği noktada sadece yönetilen değil, doğrudan düşünen, belirleyen, yürüten siyasal inisiyatifli bireylerin ve örgütlenmenin sahip olduğu anlayışla köklü değişim, gelişim yaşanarak politika üreten, pratik inisiyatifli, kolektifçilik temelinde yeni bir yaşamı yeşertecek yeni bir insanı yaratacak yeni yaşamın sosya-kültürel ilişkilerinin değerlerini oluşturabilecek özgürleşmiş insanların varlığı söz konusu olacaktır.

Özgürleşmemiş, yabancılaşma içinde bulunan, örgütü oluşturan bireylerin mücadele içinde oluşan eksik ve zaafalarını da incelemeyi, mücadelenin daha sağlıklı bir rotada yürütülebilmesi için gerekli görüyoruz.

YABANCILAŞMIŞ BİREYİN DEVRİMCİ OLMAYAN ÖZELLİKLERİ

Düşünme özgürlüğünden yoksun, mücadelenin düşünsel bazdaki soyutlaması olan “teorinin” yıllardan beri “hiçbir şey” olarak görüldüğü bunun tam ters pratiğinin ise “her şey” mantığı ile yetişmiş yabancılaşmış birey, sorunlara idealistçe yaklaşmıştır. Bu idealist yaklaşım ise beraberinde birçok olumsuzluğu getirmiştir. Kısaca bu olumsuzluklara baktığımızda bireyler devrimci yaşamda da deneyci duruma düşmüşlerdir. Onara göre her şey kendi deneyleriyle açıklanmaktadır. Bu durumun yarattığı sonucun bir yanı subjektiftir, diğer yanı ise ampiriktir. İdealist yaklaşımını yaratmış olduğu çok önemli diğer bir durum ise, örgütlenmeyi, örgütü, örgütün gelişimini ve bireyleri doğrudan etkileyen durumdur ki bu da kısaca açıklarsak; Bu tip insanlar her zaman gelişmeleri kapalı, her zaman kurulu statükoyu koruyan bu anlamda gelişen süreci hiçbir zaman yakala yamanlardır. Sorunlara yaklaşımda uzun erimli

düşünme yetilerinden yoksundurlar. Kısa vadeli günü birlik düşünürler, soyutlama yapma yerine nesnelliğin arkasından giderler. Bu noktada mekanik, dar ve şekilcidirler. Düşüncele-
rinde ve yaşam pratiklerinde herhangi bir tutarlılık gösteremeyen bu tipler kendilerini abarta-
rak, her şeyin en iyisini kendilerinin bildiğini, her şeyde kendisinin haklı olduğunu, her şeyin
kendisi olduğunu göstererek, kendisi gibi düşünmeyenleri dışalamak için ellerinden geleni
yaparlar. Kısacası yeniyi yaratma mücadelesini kavrayamayan ve bu noktada inançsızlaşan
bu bireyler her şeyin merkezinde kendisi varsa o şey vardır. Ve işleyiş mantığıyla yani kendisi
varsa örgüt var, yoksa örgüt de yoktur mantığıyla davranır. Bu davranış doğal olarak her şeyi
bilme hakkını, her şeyin ondan sorulması hakkını doğurması sonucuna götürmektedir.

Maddi yaşamın üretiminde zayıf olan bu tip insanların en önemli özellikleri tepkisel ve sekter
olmalarıdır ki, o noktada kızdıklarında küfür de dahil her türden olumsuz üsluplarla ne söy-
leyecekleri belli değildir. Kırıcı ve yok edici özellikleriyle istediği zaman istediği kişiyi rencide
etme hakkını kendinde görmektedir. Birisi ile takışması onunla keyfi olarak ilişkiyi kesmesine
kadar götürür. Siyasi tartışmaları dahi kişiselleştiren bu tiplerde kıskançlık, meraklılık,
kin duygusu hakim olan duygulardır. Doğal olarak ilişkileri idare eden ve yapmacık biçimin-
dedir. Motive edici ve geliştirici yanı yoktur.

İleriye gitmek, sürekli yenilenmekten geçer. Bu yenilenme yaşanmazsa, gerilemek kaçınıl-
mazdır. Ve bu noktada bizi hareket ettiren temel duygu bilincimiz ve onun türevi olan man-
tığımızdır. Bunlar olmayınca bizi hareket ettiren faktörler değişmektedir. Bu faktörler, ya bir
olaya tepkidir, ya şahıslara tepkidir. Ve bu hareket ettiren faktörlerde de yöntem, dedikodu,
kurgu, yanlış aktarım ve yanlış kavramadır.

Yabancılaşmış bireylerin materyalizmden uzaklaşarak, idealist yaklaşımlar içine girdiğini
belirtmiştik. Bu yaklaşımların yaratmış olduğu olumsuzlukları/özellikleri belirtmeye devam
ediyoruz.

Bu noktada gerek örgüte, gerek bireylere hakim olan önemli bir diğer özellik, soruna, olaylara
sınıfsallık ve mücadele açısından bakılmamasıdır. Kendi cephesinden bakması, kendi için-
de mi, dışında mı mantığıyla değerlendirmesidir. Sınıfsal kini yoktur. Sınıfsal kin, manevi,
ideolojik ve kültürel zenginliktir. Tüm bunlara sahip olmadığı için kişisel kin ön plandadır.
Özellikle örgüt içerisinde yoldaşlık duygusundan yoksun olduğu için, aralarında çıkan her-
hangi bir sorunda, kendisiyle de çeliştiği durumda kişisel kin duygusuyla davranır. Bu nok-
tada kıyametler koparır. Sorunun çözümünde çeliştiği noktada, kendisi eleştirilemez bir tabu
olduğu için, karşısındakini ikna etme gibi bir derdi yoktur. Bu tip bireyler tek başlarına bir
şey yapamadıklarından her dönem çevrelerinde devrimci ilişkiler temelinden, yoldaşlık ilişki-
si temelinden uzak, duygusal, ahbap-çavuş ilişkisi, ağabeylik-ablalık ilişkisi temelinde feodal
değerlerin hakim olduğu ilişki biçimliye ilişkiler kurar ve çevresinde bu tip insanlarda oldu-
ğunda kendisini daha güçlü hisseder. Kendisi ile uyuşmayan insanların olmadığı noktada ise,
zayıftır, taviz kardır.

İnsan sevgisinden yoksun olan, bu tip bireyler, insanları kendisine bağlayabilmek, politika
yapabilmek için çeşitli yöntemlerle kendisine bağladığı ve özünde birer nesne gördüğü bu
insanların gelişimine bir katkıda bulunmaz. Çünkü geliştiklerinde kendine olan bağlılıkları
ortadan kalkacaktır.

Bu nedenle ideolojik-politik gelişmişlik dışında her yöntem mubahtır. Kendi ideolojik-politik
gelişmişlik geriliğinin de tartışmalarda anlaşılması için gerekli olanları değil, kendi anlata-
cakları, kendi bildikleri önemlidir. Bu nedenle bu türden tartışmalarda konuyu kendi bildikle-
rine getirerek bu olayları onlarla açıklamaya çalışır.

Gerek günlük maddi yaşamda gerekse de mücadeleye yönelik olarak yapılan her şeyde kolekt-

tif paylaşımcı davranılması gerekirken bu olgular hep şekilsel olarak ele anılır. Her şeyin merkezine kendisini koyduğu için var olan şeylerin düşündüğü şeylerin başkalarına ortak olarak uygulatılmasıdır kolektivizm onun için...

Bir devrimcinin en önemli özelliği hem öğrenci hem de öğretmen olabilmesidir. Ancak bu tip bireyler öğrenci olmayı hiçbir zaman kabul etmezler. Onlar her zaman öğretmendirler. Herhangi bir yönetici konumu elde ettiklerinde o konumu kaybetmemek için her şeyi yapar, kırar dökerler. Konum onun için hükmetmek ve baskı kurmak için bir araçtır. Pragmatizm onun en önemli politikasıdır. Bu politikayı, gerek yoldaşlarıyla kurduğu ilişkide gerekse de örgütle kurduğu ilişkide yoğun olarak kullanır. Çifte standarttır. Olaylara objektif yaklaşmadığından sınıfsallık ve mücadele açısından değerlendirmede çifte standartlık onun için olağan bir yaklaşımdır.

Küçük burjuva taktikleri zengin olup, herkese uygulamaya çalışır. Bu noktada da çarpık bir adalet anlayışı vardır. Devrimci adaleti sadece şiddet temelinde ele alır. Koşullarını, kişinin durumunu gözetmeksizin mekanik düz bir hattadır onun adalet anlayışı. İdeolojik-politik cepheyi geliştirmeyi düşünmeyen bu tip bireyler, ideolojik-politik faaliyetleri kendi entelektüel haznelerini geliştirme faaliyeti olarak algılar. Bu faaliyetle amaç başkasına karşı tartışmalarda üstünlük kurmaktır. Kural ve ilkeler yerine keyfi hareket etmeyi uygun gören, davadan çok kendi bencil duygularını ön plana çıkaran birerler zaaflarıyla hesaplaşma, eksikliklerini tamamlama yerine küçük burjuva duygu ve özentilerini geliştirmekte üstün bir yetenek gösterirler. En basit olumlu bir durum onları mutlu ederken, en basit bir olumsuzluk ise dünyalarını karartmaktadır. Yaşamdan gerçeklikten kopuk olarak olayları değerlendiren bu tip insanlarda her şey bir dogma ve slogandan ibarettir. Öze değil biçime önem verirler. Kendini göremez. Bu noktada kariyerist ve popülist yanları sürekli gelişir. Devrimci hiçbir değeri içselleştirilemeyen bu tip bireylerin söylemleriyle yaşamları arasında her zaman büyük sorunlar söz konusudur. Düzenle bağları her zaman güçlü tutup ve onları zayıflatmak için çaba harcayan bu tip bireylerin bilincini alma yanları zayıftır. Bu noktada kimi zaman "aydın varı" yaklaşım içinde olurlar, kimi zaman da tepkisel olarak en sekte tavrılar içine girerler.

İnsan sevgisinden, vatan sevgisinden, yoldaşlık bağlarından yoksun olan bu bireyler bu olguların içini boşaltarak soyut sloganlar halinde tekrar etmenin ötesine gitmezler.

Mücadelede geleceği yaratma faaliyetlerine tüm bu özelliklerinden dolayı motive olamayan birey kendine tam olarak davaya sunamaz ve bir dava insanı gibi de davranamayarak kolayca savrulabilir.

Buraya kadar anlattıklarımızla yabancılaşmış bireyin özgürleşemediğini, özgürleştirme mücadelesine kendini veremediğini dahası bu mücadele içinde kendinde var olan yaratılan olumsuzlukların zaafının giderilmediğini görmekteyiz.

Halkın örgütlü gücü olabilecek Marksist Leninist ilkelerle donanmış devrimci bir örgüt, devrim sürecinde temel rolü halka verecek ve kendisini, halkı dönüştürebilecek kuramlara ihtiyacı vardır. Yaşamın her alanında her anında hem kendini hem de içindeki bireyi değiştireci, dönüştürücü yenileyici politikalara, sürekli iç devrim gibi bir anlayışa sahip olmak durumundadır. Ancak bu noktada yabancılaşmayı giderebilecek ve bugün amacından, hedefinden sapmış olsa da, devrim ve sosyalizm hedefine, doğru mücadele yöntemleri ile adım adım ilerleyecektir. Geleceğin toplumunun ilişkilerini, değer yargılarını da bugünden yaratabilecektir. Yenilenme ve yaratma etkinliği olarak adlandırdığımız bu faaliyetliliği sevgiyle yoğurduğumuzda, güçlü sevgi duygularına sahip olduğumuz noktada amacına ve hedefine ulaştırabiliriz. İnsanın insanlaştırılması olan sosyalizme ulaşmada verdiğimiz devrim mücadelesi sevgiyle bağdaştığı noktada başarıya ulaşacaktır. Yeni insanın sosyalist insanın yaratılmasında gerek

düşünsel bazda gerekse de kendi yaşam pratiğinde göstererek dünya devrim pratiğinde çok büyük katkılarda bulunmuş Che Geuevara'nın bir sözüyle ifade etmek istiyoruz.

“Gerçek devrimcinin kılavuzu güçlü sevgi duygularıdır. Bu niteliği taşımayan gerçek bir devrimci düşünmek imkansızdır.”

Alabildiğine olumsuz koşulların yaşandığı günümüzde manevi dünyamızı zenginleştirdiğimiz ölçüde, yaşamı yeniden yaratma mücadelesi içinde davaya, yaşama, insanlara olan bağlılık ve sevgi daha da artmalıdır. Böylece yeni ile eskinin ilerici ile geri olanın mücadelesinde başarılı olabiliriz ve devrimci insanı, yeni insanı yaratmış oluruz.

Sonuç olarak sistemin yarattığı yabancılaşma, sevgisizlik, insanlar arasındaki ilişkilerde birleştirici olan manevi öğelerin parçalanışı, bireysel tutkular, hırs, rekabet, sistemin uzlaşmaz çelişkileri, adaleti, onuru, namusu, ahlakı, toplumsal dayanışmayı ve gerçek insan sevgisiyle saygısını kucaklayan sınıfsal ve toplumsal güçleri ortaya çıkartmaktadır. Devrimci yaşam kapitalizmin bütün pisliliklerine ve düzensizliklerine rağmen insani ilişkileri ve toplumsal değerleri ayakta tutarak onları mücadele ile zenginleştirerek geleceğe taşıyan yeni bir yaşam ilişkisinin ifadesidir. Bu noktada devrimciliği ruhuyla sindiremeyenler bir yaşam biçimi olarak benimsemeyenler insan sevgisinden, halk sevgisinden mahrum olanlardır. Oysa devrimci yaşam özü itibarıyla bireyselliğe, kişisel çıkarıya, kendine sevmeye karşı dayanışmayı, kardeşliği insanı ve toplumu sevmeyi çıkarır.

